

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 grudnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Marek Szymanowski (spr.)

Sędziowie: SA Maria Jolanta Kazberuk

SA Barbara Orechwa-Zawadzka

Protokolant: Anna Kuklińska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 grudnia 2016 r. w B.

sprawy z odwołania A. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o zwrot nienależnie pobranych świadczeń

na skutek apelacji wnioskodawcy A. O.

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 14 października 2015 r. sygn. akt V U 9/15

uchyla zaskarżony wyrok, znosi postępowanie i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Białymstoku, pozostawiając temu Sądowi orzeczenie o kosztach instancji odwoławczej.

Sygn. akt III AUa 616/16

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. - decyzją z dnia 24 października 2014 r. - dokonał rozliczenia renty A. O. w związku z przychodem osiągniętym przez niego w 2013 r. Organ rentowy ustalił, iż przychód osiągnięty w poszczególnych miesiącach rozliczanego okresu uzasadnia zmniejszenie świadczenia o kwotę 4.392,96 zł i w związku z tym zobowiązał A. O. do zwrotu tej kwoty jako nienależnie pobranego świadczenia.

Powyższa decyzja została zaskarżona przez A. O., który wniósł o jej uchylenie. W uzasadnieniu wskazał, że z zaświadczenia wystawionego przez Urząd Skarbowy w B. wynika, że przychód w roku podatkowym 2013 r. powiększony o kwotę świadczeń ZUS (9.909,86 zł) wyniósł 38.129,42 zł. Tym samym zdaniem skarżącego przychód w wysokości 28.219,56 zł nie uzasadnia zobowiązania go do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń. Ponadto - powołując się na treść art. 138 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS - podniósł, że ZUS nie może żądać zwrotu nienależnie pobranego świadczenia ponieważ nie pouczył go o braku prawa do pobierania tego świadczenia.

Wyrokiem z dnia 14 października 2015 roku Sąd Okręgowy w Białymstoku odwołanie oddalił i zasądził od A. O. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. kwotę 60 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Sąd Okręgowy ustalił, iż skarżący A. O. od dnia 16 lutego 1994 r. miał ustalone prawo do renty inwalidzkiej (k. 16-17 akt organu), a następnie prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Wszystkie decyzje, w tym decyzja o przyznaniu renty inwalidzkiej, jak i późniejsze decyzje zawierały pouczenie dotyczące możliwości zawieszenia i zmniejszenia świadczeń w związku z uzyskiwanym (pierwotnie) dochodem, a od 1 stycznia 1999 r. przychodem. W decyzjach zawarte było również pouczenie odnośnie tego - osiągnięcie jakiego dochodu, a następnie przychodu powoduje zmniejszenie lub zawieszenie wypłaty przysługującego świadczenia. A. O. od 1994 r. zawiadamiał organ rentowy o wysokości uzyskanego dochodu, a następnie przychodu.

W dniu 28 sierpnia 2014 r. A. O. złożył do organu rentowego zaświadczenie o zatrudnieniu i wysokości zarobków, z którego wynikało, że był on zatrudniony w (...) Dom Wysyłkowy i z tego tytułu w okresie od maja do grudnia 2013 r. otrzymywał wynagrodzenie miesięczne brutto w wysokości 1.600,00 zł (k. 171 akt ZUS). Ponadto pismem z dnia 26.09.2014 r. ubezpieczony poinformował organ rentowy, że w 2013 r. z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej opłacał składki na ubezpieczenie społeczne - w okresie od 01.01.2013 r. do 30.04.2013 r. oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne w okresie od 01.05.2013 r. do 31.12.2013 r. (k. 180 akt ZUS).

Decyzją z dnia 24.10.2014 r. organ rentowy dokonał miesięcznego rozliczenia renty z tytułu niezdolności do pracy za okres od 01.01.2013 r. do 31.12.2013 r. Stwierdził, że przychód osiągnięty w poszczególnych miesiącach w 2013 r. uzasadniał zawieszenie lub zmniejszenie renty lub wypłatę świadczenia w pełnej wysokości. Po dokonaniu miesięcznego zestawienia organ rentowy ustalił, iż wnioskodawca w 2013 r. osiągnął przychód w łącznej wysokości **37.785,80 zł** na który składał się przychód osiągnięty: w styczniu 2013 r. – w wysokości 480 zł, w miesiącach luty, marzec i kwiecień 2013 r. po 2.227,80 zł, oraz w miesiącach od maja do grudnia 2013 r. po 3.827,80 zł. Organ ustalił również, iż w kolejnych miesiącach – tj. w okresie od maja do grudnia 2013 r. - świadczenie rentowe wypłacane ubezpieczonemu powinno być zmniejszane o kwotę 549,12 zł (x 8 miesięcy = 4.392,96 zł). Wobec powyższego ustalił, że wnioskodawca zobowiązany jest do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia w wysokości 4.392,96 zł

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była kwestia odpowiedzialności ubezpieczonego za zwrot nienależnie pobranego przez niego części świadczenia z ubezpieczenia społecznego w postaci renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy za okres od maja do grudnia 2013 r.

Zgodnie z art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego.

Stosownie do art. 138 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu. Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się m.in. świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania (ust. 2 pkt 1).

Zgodnie z art. 104 ust. 1 ustawy emerytalnej prawo do emerytury lub renty ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu, na zasadach określonych w ust. 3-8 oraz w art. 105, w razie osiągania przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, o której mowa w ust. 2 oraz z tytułu służby wymienionej w art. 6 ust. 1 pkt 4 i 6.

Zgodnie z ust. 1a. cytowanego przepisu - dla emerytów i rencistów prowadzących pozarolniczą działalność za przychód, o którym mowa w ust. 1, przyjmuje się przychód stanowiący podstawę wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne w rozumieniu przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych. Za działalność podlegającą obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, w rozumieniu ust. 1, uważa się zatrudnienie, służbę lub inną pracę zarobkową albo prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej (ust. 2).

Stosownie do ust. 4 przepisy ust. 1, 1a i 2 stosuje się również do osób wyłączonych z obowiązku ubezpieczenia społecznego z tytułu ustalenia prawa do emerytury i renty lub wykonujących działalność niepodlegającą obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu z uwagi na podleganie temu obowiązkowi z innego tytułu.

Jak wynika z art. 104 ust. 8 ustawy emerytalnej w razie osiągania przychodu w kwocie przekraczającej 70 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy, ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, nie wyżej jednak niż 130 % tej kwoty, świadczenie ulega zmniejszeniu o kwotę przekroczenia, nie większą jednak niż kwota maksymalnego zmniejszenia obowiązująca w dniu 31 grudnia 1998 r. w wysokości:

- 1) 24 % kwoty bazowej obowiązującej przy ostatniej waloryzacji w 1998 r. - dla emerytury lub renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy;
- 2) 18 % kwoty bazowej, o której mowa w pkt 1 - dla renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy;
- 3) 20,4 % kwoty bazowej, o której mowa w pkt 1 - dla renty rodzinnej, do której uprawniona jest jedna osoba.

Zgodnie z ust. 10 art. 104 ustawy emerytalnej Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ogłasza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski": 1) w terminie do 14 dnia roboczego drugiego miesiąca każdego kwartału kalendarzowego -kwoty przychodu, o których mowa w ust. 7 i 8, z zaokrągleniem w górę do pełnych 10 groszy; 2) w terminie do 14 roboczego dnia listopada - kwoty graniczne przychodu dla mijającego roku kalendarzowego (ust. 10 art. 104).

W świetle Komunikatu Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 19 listopada 2013 roku w sprawie granicznych kwot przychodu **dla 2013 r.** stosowanych przy zawieszaniu albo zmniejszaniu emerytur i rent (M.P. z 2013 r. poz. 961) na podstawie art. 104 ust. 10 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, ze zm) ogłoszono, że kwoty graniczne przychodu dla 2013 r. wynoszą odpowiednio:

- 1) **30.661,20 zł** - co stanowi sumę kwot przychodu odpowiadających 70% przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń,
- 2) **56.941,30 zł** - co stanowi sumę kwot przychodu odpowiadających 130% przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń.

Natomiast kwota maksymalnego zmniejszenia emerytury i renty obowiązująca od 1 marca 2013 r. – Stosownie do Komunikatu Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 14 lutego 2013 r. w sprawie kwoty najniższej emerytury i renty, dodatku pielęgnacyjnego i dodatku dla sierot zupełnych oraz kwot maksymalnych zmniejszeń emerytur i rent (Dz. U. z 2013 r. poz. 95) – wynosiła dla emerytur lub rent z tytułu całkowitej niezdolności do pracy 549,12 zł.

Mając na uwadze powyższe nie ulega wątpliwości, że przychód osiągnięty przez wnioskodawcę w 2013 r. w wysokości **37.785,80 zł** przekroczył niższą kwotę graniczną ustaloną dla tego roku, tj. 30.661,20 zł –o kwotę 7.124,60 zł, co uzasadniało zmniejszenie łącznej kwoty świadczenia za rok 2013 o kwotę maksymalnego zmniejszenia tj. o **4392,96 zł** (tj. 549,12 zł x 8 miesięcy – od maja do grudnia 2013 r.), przy zastosowaniu rozliczenia rocznego.

Na marginesie należy wskazać, że również w poszczególnych miesiącach poczynwszy od maja do grudnia 2013 r. przychód wnioskodawcy przekraczał 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego w Komunikatach Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 20 sierpnia 2013 r. (M.P. z 2013 r. poz. 674) - za II kwartał 2013 r., z dnia 19 listopada 2013 r. (M.P. z 2013 r. poz. 960) – za III kwartał 2013 r. i z dnia 18 lutego 2014 r. (M.P. z 2013 r. poz. 960) - za IV kwartał 2013 r.

Nie ma natomiast racji skarżący twierdząc, że w 2013 r. uzyskał przychód w wysokości 28.219,56 r. i w związku z tym nie przekroczył kwot granicznych. Z zaświadczenia Urzędu Skarbowego z dnia 26.11.2014 r. wynika jedynie, że ogólny przychód wnioskodawcy w 2013 r. wyniósł 165.874,98 zł, zaś jego dochód 38.129,42 zł. Brak jest natomiast jakiegokolwiek informacji o przychodzie w wysokości wskazanej przez odwołującego (tj. 28.219,56). Co istotne

przyczone wyżej przepisy wyraźnie wskazują na przychód, a nie dochód pomniejszony jeszcze o kwotę świadczenia ZUS.

Natomiast organ rentowy ustalając wysokość przychodu A. O. prawidłowo przyjął podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej za okres od stycznia 2013 r. do 30 kwietnia 2013 r. oraz za okres od maja 2013 r. do grudnia 2013 r. (zgodnie z przepisem art. 104 ust. 1 a ustawy o emeryturach i rentach z FUS) – czyli kwotę najniższej podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne dla osób prowadzących działalność, w wysokości 2227,80 zł. Z kolei do ustalenia wysokości wynagrodzenia za okres od 01.05.2013 r. do 31.12.2013 r. (kiedy to odwołujący opłacał także składkę na ubezpieczenie zdrowotne) ZUS właściwie przyjął kwoty podstawy wymiaru minimalnej składki na ubezpieczenie społeczne powiększonej o kwotę wynagrodzenia uzyskanego z tytułu zatrudnienia w (...) Wysyłkowym w okresie od maja do grudnia 2013 r. po 1600 zł miesięcznie – czyli 3227,80 zł. Natomiast po zsumowaniu przychodu osiągniętego w poszczególnych miesiącach 2013 r. organ rentowy ustalił przychód w wysokości 37.785,80 zł.

Sąd Okręgowy wskazał, iż sam fakt pobierania świadczenia, które nie przysługiwało w pełnej wysokości wobec istnienia okoliczności powodującej jego zmniejszenie, nie przesądza jeszcze o obowiązku jego zwrotu. Brak pouczenia rencisty o okolicznościach powodujących zmniejszenie lub zawieszenie prawa do świadczeń rentowych zwalnia go z obowiązku zwrotu świadczeń pobranych mimo istnienia tych okoliczności, choćby nawet mógł powziąć o nich wiadomość z innych źródeł. Jednakże w przedmiotowej sprawie, wbrew twierdzeniom skarżącego, nie ulega wątpliwości, iż A. O. został prawidłowo pouczone o okolicznościach powodujących zmniejszenie przysługującego mu świadczenia. Należy bowiem zauważyć, że na odwołaniu każdej decyzji doręczonej odwołującemu, a dotyczącej pobieranego przez niego świadczenia – znajdowało się pouczenie wskazujące, iż prawo do emerytury lub renty ulega zawieszeniu albo świadczenia te ulegają zmniejszeniu w razie osiągnięcia przychodu z tytułów szczegółowo wymienionych, a ponadto, że świadczeniobiorca zobowiązany jest powiadomić organ rentowy m.in. o osiągnięciu przychodu i jego wysokości, w celu ustalenia, czy zachodzą okoliczności powodujące zawieszenie prawa do emerytury lub renty, albo wstrzymanie wypłaty lub zmniejszenie wysokości świadczenia. W ocenie Sądu pouczenia były jasne i jednoznaczne.

W tej sytuacji Sąd I instancji oddalił odwołanie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. i orzekł o kosztach procesu na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. w z § 11 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 roku, poz. 490).

We wniesionej apelacji skarżący A. O. zarzucił obrazę art. 5 k.p.c. co miało polegać na niedoręczeniu mu pisemnego postanowienia sądu II instancji na wniesione w dniu 6 maja 2015r. zażalenie. Wskazując na powyższy wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku (nazwanego omylnie postanowieniem z dnia 28.10.2015r.)

Sąd Apelacyjny zważył co następuje

Apelacja jest zasadna, choć z nie przyczyn w niej wskazanych.

Apelacja nie formułuje zarzutów obrazę prawa procesowego związanych z zaskarżonym wyrokiem, co więcej w istocie nie formułuje żadnych zarzutów związanych z tym wyrokiem, odnosząc się jedynie ogólnie do wcześniejszego postanowienia dotyczącego odmowy przyznania pełnomocnika z urzędu, co nie jest w sprawie bez znaczenia. Skarżący nie zorientował się przy tym, iż nie doszło do rozpoznania jego zażalenia w przedmiocie odmowy przyznania tegoż pełnomocnika, z powodu odrzucenia jego zażalenia (nie usunięcie braku podpisu). Przedmiotowej apelacji nadano bieg wyłącznie dlatego, iż przesądził to Sąd Apelacyjny w postanowieniu z dnia 25 kwietnia 2016 r. uchylając postanowienie Sąd I instancji odrzucające tę apelację, wyrażając przy tym pogląd, iż Sąd I instancji błędnie ocenił, iż apelacja odwołującego jest dotknięta brakami formalnymi, uniemożliwiającymi nadanie jej prawidłowego biegu, zważywszy, że działał bez profesjonalnego pełnomocnika. Sąd Apelacyjny rozpoznając zażalenie przyjął, iż brak było podstaw do zastosowania art. 370 k.p.c. w zw. z art. 368 k.p.c. Przepis art. 370 k.p.c. o odrzuceniu apelacji, której strona nie uzupełniła w wyznaczonym terminie, należy rozumieć w ten sposób, że dotyczy on tylko takich braków formalnych

apelacji, które uniemożliwiają nadanie jej prawidłowego biegu (por. wyrok SN z 14.05.1999 I PKN 61/99 lex 40762, uch. SN z 17.03.1998 III 2P 1/98 lex 33093, , post. SN z 28.01.2005 r. III UZ 29/04 lex 149359). Poglądem wówczas wyrażonym, Sąd Apelacyjny rozpoznając niniejszą apelację jest związany. Jak wiadomo w orzecznictwie sądowym dominuje pogląd, iż Sąd odwoławczy rozpoznający apelację związany jest zarzutami prawa procesowego, za wyjątkiem nieważności postępowania, którą w granicach zaskarżenia uwzględnić winien z urzędu. Z urzędu uwzględnia również stwierdzone przez siebie naruszenie prawa materialnego (por. uchwała Sądu Najwyższego 7 sędziów - zasada prawna z dnia 31 stycznia 2008 r. III CZP 49/07 OSNC 2008/6/55, Prok.i Pr.-wkł. (...), Biul.SN 2008/1/13, Wspólnota (...)). Dla jasności wyводу przypomnieć wypada, iż za naruszenie prawa materialnego Sąd Najwyższy przyjmuje również zastosowanie przepisów prawa materialnego do niewystarczająco precyzyjnie ustalonego stanu faktycznego (por. w tym zakresie : wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2011 r. I UK 164/11, LEX nr 1135989, wyrok z dnia 29 listopada 2002 r., IV CKN 1532/00, LEX nr 78323, postanowienie z dnia 11 marca 2003 r., V CKN 1825/00, Biuletyn SN-Izba Cywilna 2003 nr 12.). Odnosząc powyższe do sprawy niniejszej stwierdzić należy, iż po pierwsze brak zarzutów obrazy prawa procesowego zobowiązał Sąd Apelacyjny do rozważania czy w sprawie nie mamy do czynienia z nieważnością postępowania. Po drugie celowym jest też analiza tego czy nie wystąpiło przypadkiem zastosowanie prawa materialnego do niewystarczających ustaleń faktycznych. Zdaniem Sądu Apelacyjnego na oba postawione wyżej pytania trzeba niestety odpowiedzieć w sprawie twierdząco. Już wstępna analiza akt rentowych w niniejszej sprawie prowadzi do wniosku, iż odwołujący się pozostawał pod opieką (...) od 1982r. (k. 11). Miał kłopoty z pisaniem czytaniem i liczeniem i nie rokował poprawy, był niezaradny życiowo. Tak już 1994 r. oceniła odwołującego lekarz psychiatra B. K. (k.12) na potrzeby decyzji rentowej. W 1994 odwołujący między innymi z tego powodu uzyskał prawo do ówczesnej renty II grupy (k.17 a.r.), a rentę (obecnie z tytułu niezdolności do pracy) pobiera nadal. Wprawdzie jak podawał aktualnie podstawą renty są schorzenie kręgosłupa, to zdaniem Sądu Apelacyjnego odwołujący nadal nie wydaje się być osobą w pełni radząca sobie we wszystkich sferach życia codziennego. Bezsprzeczne było na rozprawie apelacyjnej, iż na co dzień w załatwianiu spraw urzędowych pomaga mu brat (co w przypadku sporządzonej przez niego apelacji trudno uznać za pomoc) albo pomaga mu matka tak jak czyniła to w przeszłości.

Powyższe okoliczności nie są bez znaczenia w niniejszej sprawie, gdzie odwołujący nie stawiał się na wyznaczone terminy rozpraw, w których zawiadamiany był w drodze awizo. Zważywszy na jego dalsze zachowanie w sprawie, w tym co do złożonej apelacji nie zawierającej zrzutów, brak rozeznania o stanie i kolejności czynności w sprawie (był przekonany, że Sąd II instancji zbada jego zażalenie na odmowę ustanowienia pełnomocnika z urzędu) – zdaniem Sądu Apelacyjnego nie sposób przyjąć, iż zachowane w sprawie zostało jego prawo do rzetelnego procesu gwarantowane mu w art. 45 ust.1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78 , poz. 483 ze zm.) i art. 6 ust 1. Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w dniu 4 listopada 1950 r. w R. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.). Wprawdzie w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w S. na tle art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w dniu 4 listopada 1950 r. w R. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.) - nie ma automatycznego prawa do pomocy prawnej albo reprezentacji prawnej dostępnej dla skarżącego, który bierze udział w postępowaniu ustalającym jego cywilne prawa (por. pkt 50. uzasadnienia wyroku w sprawie L. przeciwko Polsce , Skarga nr (...) ,Wyrok Trybunału z 13 marca 2007 r.) – to odmowa przyznania takiego pełnomocnika może niekiedy prowadzić do utraty rzetelności przez taki proces. Niezapewnienie skarżącemu pomocy prawnej może naruszać art. 6 Konwencji, gdy obecność pełnomocnika jest niezbędna dla skutecznego dostępu do sądu, a przypuszczenie, że skarżący mógł skutecznie prowadzić swoją sprawę licząc na pomoc ze strony sędziego z reguły jest błędne, zwłaszcza, iż pomoc realna w tym zakresie możliwa jest w zasadzie tylko w razie obecności na rozprawie.

W kontekście okoliczności związanych ze stanem zdrowia skarżącego leczącego się wcześniej w PZP (czego sam nie pamięta albo nie chce pamiętać k.120) w powiązaniu z „nieszablony” procesowym zachowaniem w niniejszej sprawie, świadczącym o nieporadności – czyni wątpliwym trafność postanowienia z dnia 10 kwietnia 2015r. (k.38) odmawiającego mu prawa do pełnomocnika z urzędu, którego to postanowienia skarżący nie był w stanie nawet zaskarżyć. Zdaniem Sądu Apelacyjnego prowadzone przed Sądem Okręgowym postępowanie prowadzone było w warunkach nieważności , bowiem odwołujący pozbawiony był faktycznie możliwości obrony swych praw (art. 379 pkt.5 k.p.c.) co musi skutkować uchyleniem zaskarżonego wyroku do ponownego rozpoznania na podstawie art.

386 §2 k.p.c. Stwierdzona nieważność postępowania, związane z uprzednim leczeniem się odwołującego w PZP i nieporadnością w postępowaniu, nie pozostaje bez znaczenia na skuteczność udzielonych mu w decyzjach pouczeń o okolicznościach powodujących zmniejszenie lub zawieszenie prawa do świadczeń. Ustalenia i wywody w tym zakresie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku są sztapowe i oderwane od faktycznych zdolności odwołującego się do rozumienia kierowanych do nich pism. Z protokołu rozpraw nie wynika przy tym, aby Sąd I instancji przeprowadził sprawie jakiś dowód w tym zakresie.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy wezwie odwołującego do osobistego stawiennictwa i dokona jego przesłuchania na okoliczności mające znaczenie dla rozstrzygnięcia, nie wyłączając jednak ponownego rozważenia przesłanek czy odwołujący może działać bez fachowego pełnomocnika w niniejszej sprawie. W zakresie zdolności rozumienia pism do niego kierowanych w aspekcie skuteczności pouczeń do niego kierowanych w razie wątpliwości Sąd I instancji rozważy w razie potrzeby, czy nie skorzystać w tym zakresie wiadomości specjalnych (art. 278 k.p.c.), jeżeli inne dowody nie dadzą Sądowi jednoznacznej oceny w tym zakresie. Czyniąc precyzyjne ustalenia faktyczne w aspekcie skuteczności pouczeń dokonanych przez organ rentowy w stosunku do odwołującego o okolicznościach powodujących ustanie, wstrzymanie lub zawieszenie prawa do świadczeń Sąd Okręgowy odniesie te ustalenia do dominującego nurtu w orzecznictwie dotyczącego tego pojęcia (por.np. wyrok SN: z dnia 17 lutego 2005 r. II UK 445/03 LEX nr 603771; z dnia 26 kwietnia 1980 r., II URN 51/80 - OSNCP 1980, nr 10, poz. 202, oraz z dnia 10 grudnia 1985 r., II URN 207/83 - (...) 1986 Nr 3, str. 71; z dnia 17 listopada 1995 r. II URN 46/95 OSNP 1996/12/174 i inne) .

W tym stanie rzeczy na zasadzie art. 386 §2 k.p.c. orzeczono jak na wstępie.